ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 27.10.2021 г.
COM(2021) 647 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Директива (ЕС) 2021/555 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В Плана за действие на ЕС относно трафика на огнестрелни оръжия за периода 2020—2025 г.[1] , приет през юли 2020 г., пълното прилагане на Директивата за огнестрелните оръжия е очертано като основен приоритет и това бе потвърдено от Програмата за борба с тероризма от декември 2020 г.[2].

В настоящия доклад е представена оценка на прилагането на Директива 91/477/ЕИО на Съвета от 18 юни 1991 г. относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие (наричана по-нататък „Директивата за огнестрелните оръжия“), както се изисква съгласно член 17 от посочената директива след последното ѝ изменение през 2017 г.[3] Междувременно Директивата за огнестрелните оръжия и последващите ѝ изменения бяха заменени и отменени и кодифицирани в Директива (ЕС) 2021/555 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г.[4] За по-голяма яснота, освен ако е посочено друго, номерирането на членовете, посочени в доклада, съответства на номерата в Директива (ЕС) 2021/555, която понастоящем е в сила.

Съгласно член 17 (сега 24) в доклада трябва да се разгледат по-специално категориите огнестрелни оръжия и въпросите, свързани с прилагането на системата за европейския паспорт за огнестрелно оръжие, поставянето на маркировка и последиците от новите технологии, като триизмерния печат, използването на QR код и използването на радиочестотна идентификация (RFID). Както беше обявено в Стратегията на ЕС за борба с организираната престъпност за периода 2021—2025 г.[5], в настоящия доклад се набелязват и първоначалните средства за подобряване на правната уредба. При изготвянето на настоящия доклад Комисията разчиташе предимно на мерките за транспониране, нотифицирани от държавите членки, както и на публично достъпна информация.

Освен това през ноември 2019 г. Комисията разпрати на държавите членки подробен въпросник, засягащ темите, посочени в член 17 (сега 24), като получи отговори от 19 държави членки. На 18 декември 2019 г. по време на заседанието на Комитета по огнестрелните оръжия Комисията представи резюме на тези отговори и въз основа на тях проведе предварителни дискусии в Комитета.

Освен това Комисията дава активен принос за приоритета за огнестрелните оръжия на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи[6]

---

1 COM(2020) 608 final.

2 COM(2020) 795 final.

3 ОВ L 137, 24.5.2017г., стр. 22—39.

4 ОВ L 115, 6.4.2021 г., стр. 1—25.

5 COM(2021) 170 final

6 EMPACT (https://www.consilium.europa.eu/es/documents-publications/publications/empact/) е платформа, която дава възможност за структурирано сътрудничество между правоприлагащите органи, митниците, данъчните органи, магистратите на държавите членки, европейските институции и агенции и, когато е уместно, трети държави, международни организации и частния сектор в рамките на четиригодишни работни цикли.

(EMPACT, наричана по-нататък „платформата за борба с огнестрелните оръжия“) и за Европейската група на експертите по огнестрелни оръжия[7], която помогна за установяването на настоящите и потенциалните заплахи, свързани с огнестрелните оръжия, и въздействието по отношение на престъпната дейност.

Поради значителни закъснения при транспонирането на национално равнище обаче[8] Комисията не успя да извърши пълна оценка на съответствието на националните закони и практики.

През юли 2020 г. Службата на ООН по наркотиците и престъпността публикува тематичен документ, озаглавен „Незаконен трафик на огнестрелни оръжия, техни части, компоненти и боеприпаси от и в рамките на Европейския съюз“ (Illicit Trafficking in Firearms, their Parts, Components and Ammunition to, from and across the European Union), в който са представени важни съображения и препоръки във връзка с политиката относно настоящите заплахи и пропуски в законодателството по отношение на контрола на огнестрелните оръжия в световен мащаб[9].

2. ПРИЛАГАНЕ НА ДИРЕКТИВАТА ЗА ОГНЕСТРЕЛНИТЕ ОРЪЖИЯ

С Директивата за огнестрелните оръжия се уреждат придобиването, притежаването и обменът с цел търговия в рамките на ЕС на огнестрелни оръжия за гражданска употреба (например огнестрелни оръжия, използвани за спортна стрелба и лов). С нея се определят общи минимални стандарти, които всички държави членки трябва да транспонират в своите национални закони относно оръжията; нейната цел е да се постигне баланс между целите на вътрешния пазар (т.е. трансгранично движение на огнестрелни оръжия) и целите в рамките на политиката за сигурност (т.е. високо равнище на сигурност и защита срещу престъпни действия и незаконен трафик) в рамките на ЕС. С директивата се надграждат *достиженията на правото от Шенген*, тъй като тя е част от общия набор от правила на ЕС, които позволяват свободното движение на хора.

Директивата беше преразгледана през 2005 г. след влизането в сила на Протокола на ООН срещу незаконното производство на огнестрелни оръжия (Протокола за огнестрелните оръжия)[10] и след това през 2017 г. в периода след терористичните актове от 2015 г.

---

7 Подгрупа на работната група „Правоприлагане“ (LEWP) в рамките на Съвета на Европейския съюз: https://www.consilium.europa.eu/bg/council-eu/preparatory-bodies/law-enforcement-working-party/

8 Комисията откри производство за установяване на нарушение срещу 25 държави членки поради липса на транспониране на Директивата за огнестрелните оръжия и срещу 20 държави членки поради липса на транспониране на две директиви за изпълнение във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия и във връзка с предупредителните и сигналните оръжия — за повече подробности вж. раздел 2.2.

9 Организация на обединените нации, Виена, 2020 г. https://www.unodc.org/documents/firearms-protocol/2020/UNODC-EU-Report-A8_FINAL.pdf

10 Транспониран в правния ред на ЕС с Решение 2014/164/ЕС на Съвета от 11 февруари 2014 г. относно сключването от името на Европейския съюз на Протокола срещу незаконното производство и трафик с огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси към Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност (ОВ L 89, 25.3.2014 г., стр. 7).

Илюстративно представяне на Директивата за огнестрелните оръжия

2.1. Задачи на Комисията

Съгласно Директивата за огнестрелните оръжия от Комисията се изисква да приема както актове за изпълнение, така и делегирани актове. Поради това след влизането ѝ в сила Комисията прие следните актове:

1. на 5 март 2018 г (съгласно член 15, параграф 2) — Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/337 за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2403 за определяне на общи **насоки относно стандартите и методите** за дезактивиране с цел осигуряване на гаранции, че дезактивираните огнестрелни оръжия са приведени в състояние на необратима нефункционалност;
2. на 16 януари 2019 г. (съгласно член 4, параграф 3) — Директива за изпълнение (ЕС) 2019/68 за определяне на технически спецификации за **маркировката на огнестрелните оръжия** и техните основни компоненти съгласно Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие (вж. раздел 5.4.2);
3. на 16 януари 2019 г. (съгласно член 14, параграф 3) — Директива за изпълнение (ЕС) 2019/69 за определяне на технически спецификации за **предупредителните и сигналните оръжия** съгласно Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие;
4. на 16 януари 2019 г. (съгласно член 18, параграф 4 и член 21, параграф 5) — Делегиран регламент (ЕС) 2019/686 на Комисията за определяне на реда и условията съгласно Директива 91/477/ЕИО на Съвета за **системния обмен по електронен път на информация, свързана с пренасянето на огнестрелни оръжия** в рамките на Съюза (вж. раздел 5.4.1);
5. на 21 май 2021 г. — Делегиран регламент (ЕС) 2021/1423 на Комисията за **отказите за издаване на разрешения за придобиване или притежаване на определени огнестрелни оръжия**;
6. два пилотни проекта за прилагане на административно сътрудничество във връзка с двата делегирани регламента на Комисията, посочени по-горе (съгласно член 4 от Регламент (ЕС) № 1024/2012, който урежда Информационната система за вътрешния пазар).

2.2. Транспониране на директивата и на вторичното законодателство от страна на държавите членки

Директивата за огнестрелните оръжия със съответните изменения от 2017 г. трябваше да бъде транспонирана до 14 септември 2018 г., с изключение на член 4, параграф 4 относно регулирането на дейността на оръжейниците и оръжейните посредници и член 4, параграф 5 относно създаването на система за регистриране на данни, които трябваше да бъдат транспонирани до 14 декември 2019 г.

През юли 2019 г. Комисията изпрати мотивирано становище до 20 държави членки във връзка с първия краен срок[11], а на 24 януари 2020 г. изпрати официални уведомителни писма до 17 държави членки[12] във връзка с втория краен срок, тъй като не са съобщили национални мерки за транспониране.

Крайният срок за транспониране на двете директиви за изпълнение на Комисията във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия и във връзка с предупредителните и сигналните оръжия беше 17 януари 2020 г. На 28 май 2020 г. Комисията образува производства за установяване на нарушение срещу 19 държави членки (във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия)[13] и срещу 17 държави членки (във връзка с предупредителните и сигналните оръжия)[14].

Считано от 15 август 2021 г., има заведени над 80 производства за установяване на нарушения във връзка с Директивата за огнестрелните оръжия и вторичното законодателство. Всички тези случаи са свързани с неизпълнение на задължението за съобщаване на мерки за транспониране. В същото време Комисията получи уведомления за пълно транспониране от няколко държави членки. Поради това се очаква няколко производства да бъдат приключени през следващите месеци.

Комисията извърши проверка на транспонирането и анализ дали държавите членки са транспонирали напълно законодателството на Съюза в правните си системи, включително онези държави членки, които са подали навреме уведомления за национални мерки за транспониране. Комисията също така проучи мерки, за които не са подадени уведомления, за да оцени пълнотата на транспонирането.

Първоначалната оценка, описана по-долу, е съсредоточена върху най-важните промени в Директивата, въведени през 2017 г., и двете директиви за изпълнение през 2019 г.

В член 1 от Директивата са включени 15 **определения**, 5 от които са напълно нови, а останалите са актуализирани. С тях по-специално се гарантира, че материалноправният обхват (т.е. предупредителни и сигнални оръжия, салютни и акустични оръжия) и обхватът по отношение на лицата (т.е. колекционери, музеи, оръжейни посредници) на директивата се прилагат по съгласуван начин в целия ЕС.

22 държави членки са транспонирали всички определения (Австрия, Белгия, България, Кипър, Чехия, Германия, Дания, Естония, Гърция, Испания, Финландия, Франция, Хърватия, Унгария, Ирландия, Италия, Литва, Латвия, Малта, Полша, Португалия и Румъния), три държави членки са транспонирали само част от определенията (Нидерландия, Швеция и Словакия), а две държави членки не са подали уведомления за мерки за транспониране (Люксембург и Словения).

---

[11] Всички с изключение на Австрия, България, Франция, Латвия и Малта.

[12] Всички с изключение на Италия, Хърватия, България, Латвия, Литва, Малта, Нидерландия, Австрия, Португалия, Румъния и Финландия.

[13] Всички с изключение на Дания, Естония, Франция, Литва, Латвия, Малта, Нидерландия, Португалия, Словакия.

[14] Всички с изключение на Австрия, Белгия, Германия, Дания, Естония, Франция, Литва, Латвия, Малта, Португалия и Словакия.

В Директивата за огнестрелните оръжия са въведени нови разпоредби относно дейностите на **оръжейниците и оръжейните посредници** (член 1, параграф 1, член 4, параграфи 4 и 5 и член 13, параграф 2). Всички държави членки, с изключение на три (Дания, Люксембург и Словения), са транспонирали всички разпоредби.

В член 4, параграфи 1 и 2 съществено са изменени правилата относно **маркировката**. Всички държави членки, с изключение на две (Люксембург и Словения), са транспонирали всички разпоредби.

Освен това 18 държави членки са транспонирали разпоредбите на Директива за изпълнение (ЕС) 2019/68 във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия (Австрия, Белгия, Кипър, Чехия, Германия, Дания, Естония, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Унгария, Литва, Латвия, Малта, Нидерландия, Португалия и Словакия), а 9 държави членки не са подали уведомления за мерки или транспонирането при тях не е пълно (България, Финландия, Ирландия, Италия, Люксембург, Полша, Румъния, Швеция и Словения).

С разпоредбите на член 4, параграф 5 и член 18, параграф 4 от преразгледаната през 2017 г. Директива за огнестрелните оръжия се подобряват количеството и качеството на записите, съхранявани в **системите за регистриране на данни, както и обменът на информация** с националните компетентни органи и между тях. 23 държави членки напълно са транспонирали тези разпоредби (Австрия, Белгия, България, Кипър, Чехия, Германия, Естония, Гърция, Испания, Финландия, Франция, Хърватия, Унгария, Италия, Литва, Латвия, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Швеция и Словакия), а четири държави членки не са подали уведомления за мерки или транспонирането при тях не е пълно (Дания, Ирландия, Люксембург и Словения).

В член 9, параграф 1 от Директивата за огнестрелните оръжия са определени по-строги правила относно най-опасните огнестрелни оръжия, които ги поставят в **категория А**, като придобиването, притежаването и търговията с огнестрелни оръжия от тази категория, с някои строги и надлежно обосновани изключения, не е разрешено. Всички държави членки, с изключение на две (Люксембург и Словения), са транспонирали член 9, параграф 1.

С Директивата за огнестрелните оръжия са актуализирани няколко члена, свързани с **европейския паспорт за огнестрелно оръжие**, включително определението, задължението за включване на обозначение в европейския паспорт за огнестрелно оръжие и задължението за уведомяване на другите държави членки, когато огнестрелно оръжие, класифицирано в категория В или С, е предмет на забрана или на разрешителен режим. Всички държави членки, с изключение на две (Люксембург и Словения), са транспонирали всички разпоредби.

Някои **предупредителни и сигнални оръжия** също така биха могли лесно да бъдат видоизменени в смъртоносни огнестрелни оръжия с обикновени инструменти и минимални познания. Този начин на действие беше идентифициран като особена заплаха от компетентните органи на държавите членки и от

Комисията[15], което доведе до въвеждането на нови разпоредби в Директивата за огнестрелните оръжия (член 1,параграф 1, член 14 и приложение I). Всички държави членки, с изключение на четири (Люксембург, Швеция, Словения и Словакия), са транспонирали всички разпоредби.

13 държави членки са транспонирали Директива за изпълнение (ЕС) 2019/69 за определяне на технически спецификации за предупредителните и сигналните оръжия (Австрия, Кипър, Германия, Дания, Естония, Испания, Финландия, Франция, Унгария, Литва, Латвия, Португалия и Словакия), а 14 държави членки не са подали уведомления за мерки за транспониране или транспонирането при тях е непълно (Белгия, България, Чехия, Гърция, Хърватия, Ирландия, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Румъния, Швеция и Словения).

Салютните и акустичните оръжия представляват огнестрелни оръжия, първоначално създадени с цел смъртоносно поразяване, които впоследствие са видоизменени по такъв начин, че не могат да изстрелват проектили, а само халосни патрони. Тъй като обикновено се правят видоизменения само на патронника и цевта, всяко лице с минимални познания и обикновени инструменти би могло незаконно да ги преобразува обратно в смъртоносни огнестрелни оръжия. В преразглеждането от 2017 г. на Директивата за огнестрелните оръжия е отчетена и тази заплаха, като е гарантирано, че те остават в първоначалната си категория (член 1, параграф 1 и приложение I). Всички държави членки, с изключение на пет (Люксембург, Нидерландия, Швеция, Словения и Словакия), са транспонирали всички разпоредби.

В член 1, параграф 1 и член 15 от Директивата за огнестрелните оръжия са предвидени от 2017 г. насам нови правила относно **дезактивираните огнестрелни оръжия**, по-конкретно такива, съгласно които те подлежат на деклариране, както и специални правила относно проверката, маркировката и пренасянето на такива дезактивирани оръжия.

Всички държави членки, с изключение на три (Люксембург, Швеция и Словения), са транспонирали всички разпоредби.

Следователно считано от 15 август 2021 г. Комисията може да заключи, че само 10 държави членки са приключили с транспонирането на разпоредбите, анализирани в настоящия доклад, които представят основните промени, въведени с Директивата за огнестрелните оръжия през 2017 г. и двете директиви за изпълнение (Австрия, Кипър, Германия, Естония, Испания, Франция, Унгария, Литва, Латвия и Португалия), 15 държави членки не са транспонирали някои от разпоредбите (Белгия, България, Чехия, Дания, Гърция, Финландия, Хърватия, Ирландия, Италия, Малта, Холандия, Полша, Румъния, Швеция и Словакия), а две държави членки не са подали уведомления за мерки (Люксембург и Словения).

Първоначалната оценка, описана по-горе, не засяга позицията на Комисията по текущи или бъдещи производства за установяване на нарушение. Тя също така не

[15] През периода 2016—2020 г. държавите членки са иззели 15 949 бройки предупредителни и сигнални оръжия от марките Ekol, Zoraki и Bruni, повечето от тях в рамките на платформата за борба с огнестрелните оръжия и с приноса на Европол.

представлява решение във връзка с оценката на съответствието на националното законодателство за транспониране, която все още предстои да бъде завършена от Комисията. На първоначалния етап от оценката Комисията вече установи случаи на неправилно транспониране в няколко държави членки.

Поради това Комисията ще засили своето наблюдение на прилагането в държавите членки и ще използва пълноценно правомощията, предоставени ѝ по силата на Договора, когато е необходимо.

3. АКЦЕНТИРАНЕ ВЪРХУ СПЕЦИФИЧНИ ВЪПРОСИ

3.1. Категории огнестрелни оръжия

3.1.1. Общи въпроси във връзка с категоризацията

В анализа на транспонирането на разпоредбите, които представляват най-съществените промени в директивата, въведени през 2017 г., са отразени сложните предизвикателства във връзка с транспонирането на някои определения, с категориите огнестрелни оръжия, посочени в приложение I, и с множеството изключения, предвидени в няколко члена от Директивата за огнестрелните оръжия.

Директивата за огнестрелните оръжия добавя нови видове огнестрелни оръжия към списъка на забранените оръжия (категория А). В същото време с нея се въвежда дълъг списък от изключения от тази забрана и въпросните видове огнестрелни оръжия стават обект на разрешителен режим при ясно определени обстоятелства.

В допълнение предупредителните и сигналните оръжия не се считат за огнестрелни оръжия, тъй като се смята, че те „не могат да бъдат видоизменяни“, докато дезактивираните огнестрелни оръжия продължават да подлежат на деклариране. Също така огнестрелни оръжия, които са видоизменени в салютни и акустични оръжия по начин, който ги привежда в състояние на трайна негодност да изстрелват проектил, остават класифицирани в първоначалната си категория въпреки факта, че те биха могли да бъдат толкова безопасни, колкото същински предупредителни и сигнални оръжия.

И накрая, правоприлагащите органи са забелязали скок в броя на иззетите еърсофт оръжия (изстрелващи пластмасови пелети чрез сгъстен газ), които са видоизменени така, че да изстрелват боеприпаси. Въпреки че такива оръжия са регламентирани като огнестрелни оръжия в няколко държави членки на ЕС, понастоящем те са изключени от обхвата на директивата.

Поради това Комисията ще оцени въздействието на изясняването на **разграничението между забранените огнестрелни оръжия и огнестрелните оръжия, подлежащи на разрешителен режим**, за да се гарантира, че забранени оръжия могат да бъдат притежавани само в много изключителни случаи. Чрез потенциална оценка би могло също така да се гарантира, че **всички оръжия, които са непригодни за изстрелване на проектил** (след дезактивиране или във вида, в който са произведени), но биха могли чрез специални инструменти и

познания да бъдат видоизменени така, че да изстрелват проектил, подлежат най-малко на деклариране.

3.1.2. Огнестрелни оръжия, изстрелващи малокалибрени флоберови боеприпаси

Флоберовите боеприпаси и съответните оръжия са разработени през XIX-и век за стрелба в закрити помещения. Те стрелят с капсул възпламенители, съдържащи малък проектил и малко количество барут. Флоберовите боеприпаси се характеризират със сравнително ниско налягане и дулна скорост и в наши дни се рекламират като оръжия за спортна стрелба.

Някои производители на огнестрелни оръжия в няколко държави членки на ЕС[16], започнаха да произвеждат някои модели огнестрелни оръжия с калибър от флоберов тип. Въз основа на информацията и докладите, предоставени от националните правоприлагащи органи и Европол, по същество са налице два вида огнестрелни оръжия, които могат да стелят с флоберови боеприпаси. Когато са проектирани с традиционен дизайн, т.е. при следване на стандарта за оригиналните версии на огнестрелни оръжия от флоберов тип, вътрешният им механизъм и конструкцията на цевта им не могат да бъдат видоизменяни така, че да стрелят с различен, по-смъртоносен вид калибър.

В своя съвременен дизайн те в повечето случаи представляват пушки, гладкоцевни пушки, картечни пистолети и късоцевни огнестрелни оръжия, но вътрешният им механизъм все пак е в състояние да изстрелва боеприпаси с 9-милиметров или подобен калибър. В този случай се видоизменя само цевта, като в оригиналната цев се монтира вътрешна цев, която е стеснена, за да бъде подходяща за флоберови боеприпаси с калибър 4 или 6 mm, и е заварена за оригиналната цев при дулото.

Като се злоупотребява със забавеното или неправилното транспониране на Директивата за огнестрелните оръжия, огнестрелните оръжия със смъртоносен калибър, класифицирани в категория B или C, понякога биват видоизменяни в оръжия с калибър от флоберов тип в държавите членки, в които тези видове огнестрелни оръжия все още подлежат на деклариране или дори на по-малко ограничителни условия.

В Оценката на ЕС на заплахата от тежката и организираната престъпност от 2021 г.[17], както и в няколко доклада на Европол бе подчертана заплахата от незаконно видоизменяне на огнестрелни оръжия от флоберов тип със съвременен дизайн, което доведе до хиляди случаи на изземване в целия Европейски съюз.

Съгласно Директивата за огнестрелните оръжия тези оръжия представляват огнестрелни оръжия, тъй като капсул възпламенителите са вид взривно вещество. Размерът на калибъра или дулната енергия не са указани в определението за огнестрелно оръжие, нито в различните категории, следователно тези съображения са без значение за определянето на това дали дадено оръжие от флоберов тип представлява огнестрелно оръжие или това в коя категория попада то.

---

16 До този момент такива са открити в Словакия и Чехия.

17 SOCTA от 2021 г., ЕС, ограничена версия.

Комисията призовава всички държави членки да транспонират правилно Директивата за огнестрелните оръжия в това отношение, като **категоризират коректно оръжията, които са в състояние да произвеждат изстрел с флоберови боеприпаси, като огнестрелни оръжия съгласно приложение I към Директивата за огнестрелните оръжия.**

3.1.3. Антични огнестрелни оръжия

Огнестрелни оръжия, които потенциално биха могли да се категоризират като „антични оръжия“, понякога се използват за престъпна дейност, както пролича например при терористичния акт в Страсбург през 2018 г., при който девет души бяха убити, а единадесет бяха ранени. Въпреки това в приложение I, част III от Директивата за огнестрелните оръжия е предвидено, че предмети, които са считани за „антични оръжия“, не са включени в определението за огнестрелни оръжия и следователно попадат извън приложното поле на директивата, когато те не са включени в категориите по директивата и подлежат на регулиране от националното право.

По време на заседанието на Комитета по огнестрелните оръжия от 18 декември 2019 г. мнозинството държави членки изтъкнаха, че биха подкрепили хармонизирането на правилата относно античните оръжия на равнището на ЕС. Някои от тях поставиха под въпрос уместността на освобождаването на античните огнестрелни оръжия от изискванията съгласно Директивата за огнестрелните оръжия въз основа на годината им на производство, вместо на способността им да причиняват увреждане.

Комисията ще оцени въздействието от **включването на античните оръжия в приложното поле на директивата** с цел хармонизиране на правилата във всички държави членки.

3.2. Незаконно производство — триизмерен печат и компоненти в полуготов вид

Триизмерният печат, наричан още технология на печатане с наслояване, „се отнася до различните процеси, използвани при производството на продукти чрез нанасяне или полагане на стопен материал слой върху слой“[18].

Появата на огнестрелни оръжия, които могат да бъдат отпечатвани с триизмерен печат, и възможността да бъдат използвани за престъпни цели породиха дебат относно законодателството в областта на контрола върху оръжията в целия свят, включително в Европейския съюз.

[18] Източник: Digital transformation monitor, The Disruptive nature of 3D printing („Обзор на цифровата трансформация, Революционният характер на триизмерния печат“), януари 2017 г., https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/sites/default/files/DTM_The%20disruptive%20nature%20of%203D%20printing%20v1.pdf

Европол предупреди[19], че поради технологичния напредък триизмерният печат ще стане широко достъпен в бъдеще и че това също така ще създаде предпоставки за незаконно производство и търговия с огнестрелни оръжия. На 9 октомври 2019 г. двама души бяха застреляни в Хале (Германия), като извършителят е използвал ръчно изработено оръжие въз основа на чертеж, изтеглен от интернет, за да изработи оръжието отчасти с триизмерен печат[20]. Налице е бавно, но постоянно нарастване на броя на изземванията на такъв вид огнестрелни оръжия, включително на незаконно произведени основни компоненти[21].

Заплахата от незаконно производство на огнестрелни оръжия или основни компоненти с триизмерни принтери произтича от относително достъпните технологии и наличието на чертежи в интернет, включително триизмерен печат на метални компоненти, който става все по-евтин[22], по-специално с техники като директно лазерно топене на метал[23].

Понастоящем най-опасната заплаха е производството на т.нар. хибридни оръжия, произведени чрез технологии за триизмерен печат, при което се използват както части, отпечатани с триизмерен печат, така и лесно достъпни компоненти, които са нерегулирани в световен мащаб, като стоманени тръби, метални прътове и пружини[24].

Триизмерният печат на огнестрелни оръжия от физически лица вече е обхванат от съществуващата правна рамка, тъй като Директивата за огнестрелните оръжия се прилага еднакво за всички огнестрелни оръжия, независимо дали са отпечатани с триизмерен печат, или не: те могат да бъдат произвеждани само от лицензирани оръжейници и подлежат на ограничения, като например получаване на разрешително преди придобиване от физическо лице.

Комисията ще прецени необходимостта от въвеждането на специални правила относно **притежаването и трафика на чертежи за триизмерен печат**,

---

19 Източник: Triggering Terror - Illicit Gun Markets and Firearms Acquisition of Terrorist Networks in Europe („Разпространение на терора — незаконни пазари на оръжия и придобиване на огнестрелни оръжия от страна на терористични мрежи в Европа“). Публикация от 17 април 2018 г., на разположение на адрес: https://vlaamsvredesinstituut.eu/en/report/triggering-terror-illicit-gun-markets-and-firearms-acquisition-of-terrorist-networks-in-europe/; Европол (2015 г.), Exploring tomorrow’s organised crime („Проучване на бъдещето на организираната престъпност“), Хага: Европол, стр. 41.

20 Доклад на Европол от 2019 г. ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП.

21 Бюлетин на EMPACT за огнестрелните оръжия, броеве 10 и 12. ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП.

22 Източник: https://www.law.kuleuven.be/citip/blog/warning-toner-low-3d-printed-guns-and-the-law/

23 Източник: Metal 3D Printing in Firearms: Real-World Case Studies („Триизмерен печат на метални компоненти на огнестрелни оръжия: практически примери от реалния живот“); Публикувана на 18.1.2018 г. https://news.3deo.co/metal-3d-printing-firearms-case-studies

24 Източник: Изследователска служба по въоръженията (Armament Research Services — ARES). Research Report number 8. Desktop Firearms: emergent small arms craft production Technologies („Научноизследователски доклад № 8. Огнестрелни оръжия, изработени с настолни устройства: нововъзникващи технологии за занаятчийска изработка на малокалибрени оръжия“), Март 2020 г. https://armamentresearch.com/wp-content/uploads/2020/03/ARES-Research-Report-8-Desktop-Firearms.pdf

включително на забрана за притежаването, разгласата и разпространението от неоторизирани оръжейници на цифрови чертежи и техните хартиени копия, за които е доказано, че дават възможност за изработването на основни части на огнестрелни оръжия.

Освен това, както в оценката от 2014 г. на Директивата за огнестрелните оръжия[25], така и в наскоро предоставени на Европол и платформата за борба с огнестрелните оръжия[26] данни от държавите членки бяха посочени случаи на внос от някои държави извън ЕС на основни компоненти в полуготов вид (обикновено завършени на 80 % полимерни рами на ръчни огнестрелни оръжия или завършени на 80 % метални цеви на дългоцевни огнестрелни оръжия). Те не са декларирани като основни компоненти на огнестрелни оръжия и обикновено влизат в Европейския съюз чрез бързи колетни и пощенски услуги. Те са придружени от инструкции за завършване на видоизменянето им с обикновени инструменти.

Комисията, заедно с държавите членки, ще обсъди **проблема с огнестрелните оръжия и основните компоненти в полуготов вид** в рамките на Комитета по огнестрелните оръжия. Тя ще прецени също така регулаторните решения при бъдещата модернизация на **Регламент (ЕС) 258/2012 за установяване на разрешения за износа и мерки за вноса и транзита на огнестрелни оръжия**[27].

3.3. Европейски паспорт за огнестрелно оръжие

Европейският паспорт за огнестрелно оръжие, който се издава от държавите членки по искане на законни притежатели на огнестрелни оръжия, дава възможност на ловците и лицата, участващи във възстановки на исторически събития (за огнестрелни оръжия от категория C), както и на практикуващите спортна стрелба (за категория A, B или C) да пътуват със своето оръжие през две или повече държави членки без предварително разрешително. Когато държава членка е уведомила другите държави членки, че притежаването на някои огнестрелни оръжия е забранено или подлежи на разрешителен режим, върху европейския паспорт за огнестрелно оръжие трябва да бъдат включени обозначения в този смисъл.

По време на оценката от 2014 г. на Директивата за огнестрелните оръжия[28] държавите членки и сдруженията са оценили прилагането на европейския паспорт за огнестрелно оръжие положително, тъй като то намалява бюрократичната и икономическата тежест за ползвателите, особено за ловците, практикуващите спортна стрелба и лицата, участващи във възстановки на исторически събития.

---

25 Източник: Technopolis Consulting Group Belgium, Study on the Evaluation on the Firearms Directive („Проучване относно оценката на Директивата за огнестрелните оръжия“), декември 2014 г., приложение: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/8385?locale=bg

26 Бюлетин на ЕМРАСТ № 6, септември 2018 г. ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП.

27 Източник: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12855-Firearms-review-of-export-rules-and-import-&-transit-measures_bg

28 *Проучване относно оценката на Директивата за огнестрелните оръжия,* цитирано по-горе.

След преразглеждането на директивата през 2017 г., по време на консултациите в рамките на Комитета по огнестрелните оръжия и в жалби, получени от Комисията, заинтересованите страни повдигнаха няколко въпроса:

- изглежда, че европейският паспорт за огнестрелно оръжие не е напълно признат във всички държави членки, които понякога изискват допълнителни предварителни разрешителни, за да позволят движението на огнестрелни оръжия;
- контролът на придвижването с паспорта може да бъде по-труден, отколкото за постоянното пренасяне — следователно съществува риск от злоупотреби от страна на лица, които незаконно използват европейския паспорт за огнестрелно оръжие, когато се преместват за постоянно в друга държава;
- необходимо е хармонизиране на списъка с елементи, които трябва да бъдат посочени в европейския паспорт за огнестрелно оръжие, поради разликите в класификацията на огнестрелните оръжия или техните компоненти между отделните държави членки.

Тези аспекти често водят до липса или непълнота на необходимите обозначения върху паспорта. Разработването от страна на Комисията на **референтна таблица за огнестрелните оръжия на равнището на ЕС**, както е обявено в Плана за действие на ЕС относно трафика на огнестрелни оръжия за периода 2020—2025 г., ще спомогне за внасянето на по-голяма яснота по този въпрос. Ще трябва да се оцени и необходимостта от напълно цифровизиран европейски паспорт за огнестрелно оръжие, за да се гарантира по-успешен обмен на информация между националните органи.

3.4. Проследяване на огнестрелни оръжия

3.4.1. Електронен обмен на информация относно пренасянето на огнестрелни оръжия

Успоредно с Делегиран регламент (ЕС) 2019/686 относно обмена на информация, свързана с пренасянето на огнестрелни оръжия (вж. раздел 3 от настоящия доклад), Комисията прие Решение за изпълнение (ЕС) 2019/689 относно пилотен проект за прилагане на някои разпоредби за административно сътрудничество в Директива 91/477/ЕИО на Съвета посредством Информационната система за вътрешния пазар[29], като по този начин създаде временно правно основание за използването на тази система.

[29] Информационната система за вътрешния пазар беше създадена с Регламент (ЕС) № 1024/2012. Тя е достъпно по интернет софтуерно приложение, разработено от Комисията в сътрудничество с държавите членки, с цел да им се помогне да спазват установените в актовете на Съюза изисквания за информационен обмен, като им се осигури централизиран механизъм за комуникация, с който да се улеснят трансграничният обмен на информация и взаимното съдействие.

Комисията отбелязва, че обхватът на нейните делегирани правомощия е съсредоточен единствено върху обмена на информация относно разрешителните за пренасяне. Следователно Комисията не може да изисква от държавата членка на пребиваване на купувача да качи разрешителните за придобиване на огнестрелни оръжия в системата. Нито пък може да изисква от всички органи, издаващи разрешителни за пренасяне, да имат пряка връзка със системата. И двата проблема възпрепятстват ефективния обмен на информация.

Поради това може да е необходимо да се оцени въздействието от създаването в самата Директивата за огнестрелните оръжия на изрично правно основание за използване на Информационната система за вътрешния пазар, както и от допълнително разясняване на отговорностите на националните органи.

3.4.2. Маркировка

При правилна маркировка на огнестрелните оръжия тяхната проследимост се увеличава, както и тази на техните основни компоненти. За тази цел в Директива за изпълнение (ЕС) 2019/68 във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия е определен минимален размер на шрифта — общ метод на маркиране върху неметални материали, и са установени видовете азбуки и системата от цифрови знаци, използвани за маркировката.

Преди приемането на директивата за изпълнение Комисията посочи, че въпросът с дълбочината на маркировката ще бъде оценен в рамките на една година след крайния срок за нейното транспониране с оглед в директивата за изпълнение да се въведе изискване за този аспект, ако това е уместно.

Между държавите членки не беше постигнат консенсус относно минималната дълбочина, която варира между 0,02 mm и 0,08 mm, най-вече по търговски причини. Нито в Директивата за огнестрелните оръжия, нито в Директивата за изпълнение във връзка с маркировката на огнестрелните оръжия не е предвидена конкретна технология за полагане на маркировката. Поради това всички технологии, които гарантират, че маркировката е „ясна, постоянна и уникална“ (например механично гравиране, лазерно гравиране или щамповане), могат да бъдат съвместими с директивата.

Общият подход на ЕС ще гарантира, че заличената маркировка може да бъде възстановена и че пред законната търговия с огнестрелни оръжия между държавите членки не съществуват необосновани технически пречки. Поради това Комисията ще разчита на технически доклади на националните структури по балистика и банки за изпитване и ще прецени предимствата и недостатъците на различните варианти. Обсъжданията в рамките на Комитета по огнестрелните оръжия ще продължат с оглед на оценяването на въздействието от актуализирането на Директива за изпълнение (ЕС) 2019/68.

3.4.3. Технология за подобряване на проследяването, безопасността и сигурността на придобиването и притежаването на оръжия

QR кодовете (кодовете за бърза реакция) са вид двуизмерен баркод, който може да съхранява информация в машинночитаема оптична маркировка. QR кодовете позволяват събирането на по-широк набор от данни в сравнение с баркодовете с едно измерение.

Цената на QR кодовете е относително ниска. Понастоящем те се прилагат предимно по отношение на огнестрелните оръжия с цел водене на отчет, по-специално върху етикети с QR кодове[30].

Матричните кодове, като QR кодовете, се състоят от черни и бели модули, подредени в квадратна матрица.

Те съдържат уникален сериен номер и идентификацията на производителя. Когато кодът е повреден, е по-вероятно да бъдат възстановени данните от матричния код, отколкото данните от QR кодовете[31]. Установено е, че матричният код е най-подходящ за съхраняване на информация в много малки пространства[32].

Към днешна дата на Комисията не са известни държави членки, които използват QR кодове и/или матрични кодове за наблюдение и проследяване на огнестрелни оръжия.

Съображенията, свързани със сигурността, могат да представляват пречка пред използването на QR кодове на пазарите на огнестрелни оръжия, тъй като те могат да станат обект на хакерска атака и през тях да бъдат замърсени четящите устройства и мрежите. Поради това тези системи невинаги пораждат доверие у предприятията и потребителите.

Освен това, тъй като QR кодът не е пряко четим и информацията не може да бъде извлечена без четящо устройство, може да бъдат повдигнати въпроси относно практичността на тази технология за правоприлагащите органи, изземващи огнестрелни оръжия (полиция, митници гранични служители и др.).

Радиочестотната идентификация (RFID) се явява като алтернатива за проследяване на огнестрелни оръжия или допълване на класическата маркировка. RFID позволява прехвърлянето на данни с цел автоматично идентифициране и проследяване на етикети, прикрепени към предмети. Чрез тази технология би се установила връзка между огнестрелно оръжие и предмет, който го активира, когато е в близост до него.

Някои изпитвания изглежда доказват, че използването на миниатюрни евтини RFID етикети върху метал също е функционално за проследяването на огнестрелни оръжия[33]. Освен това чрез технологията за RFID, допълнена със специален софтуер, може да се проследи местоположението на огнестрелни оръжия и

---

30 Източник: https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-HB-06-Weapons-ID-ch3.pdf

31 Източник: https://blog.matthews.com.au/datamatrix-and-qr-codes-why-2d-codes-are-still-relevant-in-2016/

32 Източник: https://www.camcode.com/asset-tags/barcodes-data-matrix-vs-qr-codes/

33 Източник: https://www.conflictarm.com/technical/developing-rfid-solutions-in-support-of-stockpile-management-and-postdiversion-tracing/

записите за поддръжка на огнестрелни оръжия и да се наблюдават промените във веригата на съхранение на огнестрелните оръжия[34].

Съществуват опасения във връзка с използването на тази технология, тъй като тя може да се използва за събиране на информация, която е пряко или косвено свързана с подлежащо на идентификация или идентифицирано лице[35]. Друг риск произтича от това, че системата се счита за уязвима на хакерски атаки.

Понастоящем тази технология не се счита за достатъчно безопасна, за да бъде въведена на равнището на ЕС.

Понастоящем съществуват **други възможности** за подобряване на проследимостта на оръжията, като например използването на скрита или невидима маркировка със специални мастила. Използването на защитно мастило се е доказало като ефективно за проследимостта на банкноти[36] и тази технология се използва от фармацевтичните предприятия за метални продукти (като пакетирани потребителски стоки)[37] и за неметални материали.[38] Тази техника би могла да бъде ефективна и за металните и неметалните компоненти на огнестрелни оръжия. Комисията ще продължи да наблюдава тези техники в рамките на Комитета по огнестрелните оръжия.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Всички заинтересовани страни са съгласни, че Директивата за огнестрелните оръжия е способствала за отстраняването на основните заплахи, установени в докладите на държавите членки (предимно в рамките на платформата за борба с огнестрелните оръжия)[39], в проекта на Европол за анализ на оръжията и взривните вещества и в Оценката на ЕС на заплахата от тежката и организираната престъпност, представена от Европол през 2017 г. и 2021 г., включваща използването на автоматични оръжия, реактивирането на дезактивирани огнестрелни оръжия, видоизменянето на салютни и акустични оръжия и на предупредителни и сигнални оръжия.

---

34 Източник: *Using RFID to Help Track Guns for Firearm Wholesalers and Distributors* („Използване на RFID за подпомагане на търговците на едро и дистрибуторите на огнестрелни оръжия при проследяването на оръжия“). Публикувана 2013 г. https://www.rfidworld.ca/rfid-to-help-track-guns-by-firearm-wholesalers-and-distributors/1365

35 Пак там.

36 Източник: https://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/ink-stained/html/index.en.html

37 Източник: https://www.reiner.de/index.php?UV-ink-with-handheld-inkjet-printer, https://www.sicpa.com/sicpa-history

38 https://www.pharmtech.com/view/securing-the-pharmaceutical-supply-chain-with-full-traceability; https://www.pharmaceuticalprocessingworld.com/dna-marker-for-pharma-ink-ensures-traceability/

39 Борбата с трафика на огнестрелни оръжия е приоритет на държавите членки от 2014 г. насам в рамките на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT).

Комисията отбелязва, че благодарение на Директивата за огнестрелните оръжия са подобрени категориите огнестрелни оръжия, тяхната проследимост, обменът на информация и административните процедури. На този етап само 10 държави членки са транспонирали изцяло разпоредбите, анализирани в настоящия доклад, които представят основните промени, въведени от Директивата за огнестрелните оръжия през 2017 г. и двете директиви за изпълнение. Освен уведомяването за мерки за транспониране, понастоящем Комисията оценява също така съответствието на националните закони с директивата и вече е установила случаи на неправилно транспониране в няколко държави членки. Това означава, че предимствата на директивата не могат да бъдат използвани в пълна степен. Комисията ще продължи да подкрепя държавите членки при прилагането на Директивата за огнестрелните оръжия, като отговаря на искания за изясняване и организира семинари относно транспонирането в рамките на Комитета по огнестрелните оръжия, включително технически срещи с конкретни държави членки, ако е необходимо.

Комисията също така ще засили дейностите си по мониторинг на прилагането в държавите членки и при необходимост ще използва максимално правомощията, които са ѝ предоставени по силата на Договора. По-специално тя ще обърне особено внимание на въпроса с огнестрелните оръжия, изстрелващи малокалибрени флоберови боеприпаси, и на правилното използване и признаването на европейския паспорт за огнестрелно оръжие.

В допълнение извършеният в настоящия доклад анализ доказва, че съществува възможност за допълнителен напредък по отношение на правния контрол на придобиването, притежаването и движението на оръжия за гражданска употреба. За да се гарантира по-добър правен контрол, биха могли да се разгледат следните възможности:

- изясняване на разграничението между забранените огнестрелни оръжия и огнестрелните оръжия, подлежащи на разрешителен режим;
- гарантиране, че всички оръжия, които могат да бъдат видоизменени така, че да изстрелват проектил, дори със специализирани инструменти и познания, подлежат най-малко на деклариране;
- предвиждане на напълно цифровизиран европейски паспорт за огнестрелно оръжие;
- запазване на първоначалната категория на всички огнестрелни оръжия, които са били законосъобразно видоизменени и модифицирани;
- хармонизиране на правилата относно античните огнестрелни оръжия;
- забрана за придобиването, разпространението и притежаването на чертежи за триизмерен печат на оръжия от страна на неоторизирани оръжейници;
- въвеждане в Директивата за огнестрелните оръжия на изрично правно основание за използването на Информационната система за вътрешния пазар;
- допълнително изясняване на отговорностите на националните органи по отношение на обмена на информация;
- определяне на минимална дълбочина на маркировката на огнестрелни оръжия и основните им компоненти.

Поради това Комисията ще направи оценка на въздействието на потенциала за внасяне на изменения в Директивата за огнестрелните оръжия. Комисията също така ще продължи да наблюдава пряко и чрез финансирани от ЕС проекти технологичното развитие и навлизането на пазара, за да се подобрят проследимостта и контролът на оръжейните запази, като използва различни технологии, които са приложими за други промишлени сектори.

Тези ключови действия ще допринесат за постигането на целите на Директивата за огнестрелните оръжия: да се разреши трансграничното движение на огнестрелни оръжия, като същевременно се запази високото равнище на сигурност и защита от престъпни действия и незаконен трафик на огнестрелни оръжия.